

діяльнісного, комунікативного, професійного, контекстно-інформаційного та психологічного. Кожен із названих підходів не вичерпує наукового аналізу проблеми професійної компетентності повністю; всі ці підходи знаходяться у взаємозв'язку один з одним і взаємодоповнюють один одного.

Аналізуючи дослідження, можна зробити висновок, що компетентність є первинною по відношенню до терміну «компетенція» семантичною категорією. Компетентність розглядається як особистісна характеристика, інтериоризована сукупність знань, умінь і навичок, а компетенції – деякі відчужені, наперед задані вимоги до освітньої підготовки випускника, одиниці навчальної програми, складові "анатомії" компетентності. Таким чином, якщо в самому узагальненому вигляді ми визначимо компетенцію як властивість (якість), то компетентність може розглядатися як володіння цією властивістю, що виявляється в професійній діяльності. Покидаючи стіни вузу, випускник повинен володіти певними компетенціями – професійно-релевантними якостями, тим потенціалом, який буде актуалізований в процесі здійснення професійної діяльності і свідчити про його компетентність.

Важливими в контексті проблеми нашого дослідження є окреслені зарубіжними вченими рівні формування компетенцій під час навчання у вищому навчальному закладі, визначені в європейських країнах.

Виділення функцій компетенцій в навчанні підтверджує головну інтенцію компетентнісного підходу – підсилити практичну орієнтацію освіти, вийшовши за межі обмежень традиційного освітнього простору.

Отже, можна зробити висновок, що компетентнісний підхід дозволить укріпити позиції вищої економічної національної освіти в загальноєвропейському освітньому і дослідницькому просторі – при одночасному збереженні сильних академічних характеристик національної вищої школи, підвищити адаптацію випускників до їх життєдіяльності в умовах наростаючого динамізму і невизначеності, підготувати їх як суб'єктів нової освітньої парадигми – освіта протягом всього життя.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Жарінова А. Г., к.е.н.

Київський національний університет технологій та дизайну

Однією з найскладніших проблем ринкової трансформації економіки України є ефективне використання та подальший розвиток інтелектуального капіталу суспільства. Основні чинники формування та розвитку інтелектуального капіталу в Україні: представлені на рис.

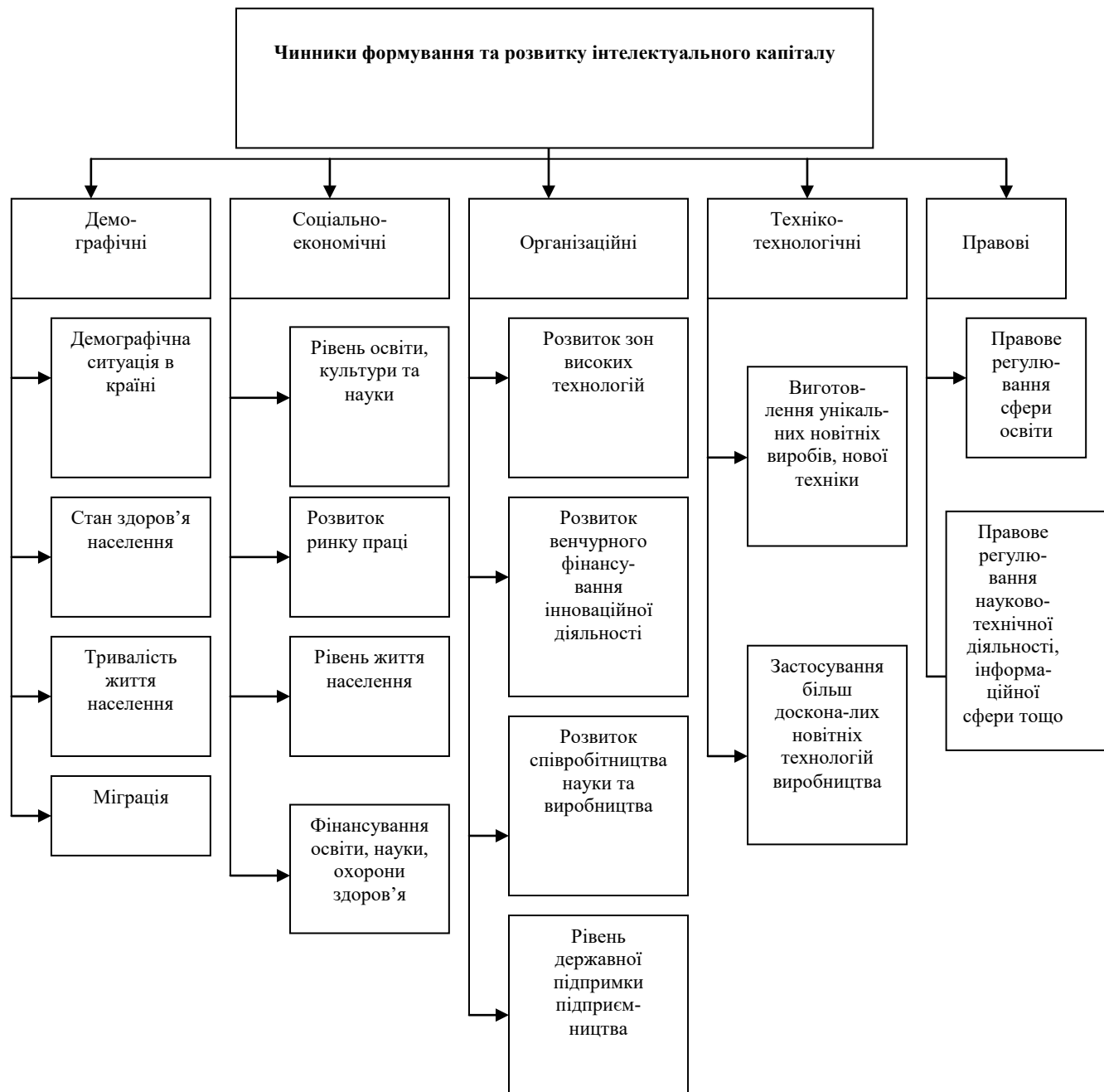

Рис. Система чинників формування та розвитку інтелектуального капіталу

У нашій державі демографічні чинники здійснюють переважно дестимулюючий вплив на інтелектуальний капітал, оскільки за роки незалежності по всій території України поширилися процеси депопуляції населення, зменшення народжуваності й зростання смертності, у тому числі й серед населення працездатного віку, що призводить до звуженого відтворення населення, деформує його структуру, збільшує демографічне навантаження на працюючих.

За роки незалежності неоціненних втрат завдала інтелектуальному капіталу та науково-технічному потенціалу України міграція населення, у тому числі міграція висококваліфікованих кадрів. Її масштаби зараз уповільнилися, але говорити про позитивні зрушення навряд чи можна.

Серед соціально-економічних чинників формування та розвитку інтелектуального капіталу найвагомішого значення набувають у контексті формування постіндустріального суспільства тенденції розвитку сфери освіти, культури та науки. Інтелектуальний потенціал України фахівці оцінюють у 137-138 млрд. дол. Перетворення цього потенціалу на капітал вже у найближчі роки могло б забезпечити значне зростання економіки. Проте цей потенціал практично не трансформується у виробництво. За рівнем використання сучасних інформаційних технологій Україна з 82 країн посідає 70-те місце. Низьким залишається стан матеріально-технічної бази освіти в цілому. Однак спостерігається чимало позитивних тенденцій у сфері освіти.

Рівень розвитку ринку праці відображає майже всі соціально-економічні процеси, що відбуваються в суспільстві. Саме через ринок праці та державну політику зайнятості значною мірою здійснюється відтворення інтелектуального капіталу. В Україні чисельність економічно активного населення віком 15—70 років у 2008 р. становила 22,2 млн осіб. Рівень економічної активності населення працездатного віку становив 71,1%. На сьогоднішній день в Україні зберігається нерациональна структура зайнятості, що віддзеркалює реалізацію моделі економічного розвитку, яка базується на дешевій робочій силі. Це може призвести до втрати трудового потенціалу суспільства в цілому, так і до його інтелектуального потенціалу, зокрема. Тому важливим завданням є досягнення структури зайнятості постіндустріального типу, якій притаманне збільшення чисельності та частки осіб, зайнятих передусім в інформаційному секторі економіки. Значною мірою стримує процеси розвитку інтелектуального капіталу в Україні і рівень життя значної частини населення, яке в кризові роки опинилося за межею малозабезпеченості.

Величезне значення для формування інтелектуального капіталу, для розвитку суспільства в цілому має наука. За кількістю важливих для вітчизняної економіки наукових результатів на одиницю державних фінансових витрат українські вчені часто випереджають досягнення багатьох розвинених країн, а середньостатистичний український робітник на один долар оплаченої праці (зарплати) створює удвічі більше валового внутрішнього продукту, ніж, приміром, його американський колега

Серед організаційних чинників формування інтелектуального капіталу великого значення набуває організація та забезпечення розвитку спеціалізованих зон високих технологій, які охоплюють науково-дослідні центри, технопарки, технополіси, бізнес-інкубатори тощо.

Великого значення набуває система підтримки підприємництва, особливо стимулювання на підприємствах інноваційної діяльності. Вирішальна роль при цьому належить державному управлінню та регулюванню.

Завдання, що постають перед Україною сьогодні, полягають у реальній зміні моделі соціально-економічного розвитку, яка має ґрунтуватися на формуванні та використанні інтелектуального капіталу, надання українському суспільству умов для відтворення його інтелектуального капіталу, пріоритеті інноваційної діяльності. Асигнування на освіту і науку потрібно розглядати як

інвестиції у підтримання та примноження інтелектуального капіталу, що сприятимуть створенню вартості шляхом генерування ідей. Саме це має стати визначальним чинником становлення в Україні економіки знань.

СТРАТЕГІЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ІНІЦІАТИВИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ

Ольшанська О. В., к. е. н., доцент

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Важливість визначення стратегії регіональної політики незаперечна. Це підтверджується тим, що регіони все більше набувають функцій реальних суб'єктів міжнародних відносин. Міжрегіональне співробітництво має тенденцію до зростання, що свідчить про переваги спільної діяльності з вирішення економічних і соціальних проблем регіонів та інтеграції в різних сферах суспільної діяльності.

Потреба в здійсненні ефективної регіональної політики продиктована ще й тим, що ця політика виступає дієвим механізмом ліквідації регіональних диспропорцій у соціально-економічній та екологічній сферах. Найбільш узагальнені соціально-економічні показники, такі як виробництво ВВП на душу населення, рівень безробіття й доходів населення, їх динаміка, еміграція населення, свідчать про наявність значних регіональних контрастів в Україні.

Наявні відмінності в соціальному і економічному розвитку регіонів для подолання диспропорцій вимагають перерозподілу бюджетних коштів. Зменшення контрастів у розвитку регіонів є важливою метою національної політики держави в цілому.

Основою цієї політики є активізація використання потенціалів регіонів – природних, соціальних, виробничих, інноваційних суб'єктами підприємництва, поглиблення міжрегіональної інтеграції та зростання конкурентоспроможності. Для здійснення цієї активізації необхідно направити слабозвинутим регіонам додаткові кошти із бюджету, що означає їх перерозподіл із регіонів-донорів — регіонам-реципієнтам. Політика регіонального вирівнювання спрямована на зменшення міжрегіональних соціально-економічних розбіжностей.

В Європейському Союзі з метою підтримки економічно слабких регіонів створений Європейський фонд регіонального розвитку. Його допомога спрямована, насамперед, регіонам, які відстають у розвитку, тобто мають показники, нижчі від середніх значень на одну особу в цілому в ЄС. Так саме спрямовані дії Сільськогосподарського фонду та Європейського соціального фонду.

Стратегія регіональної політики ЄС базується на таких засадах :

1) надання пріоритету економічному розвитку, а не соціальному;